

یاورقی (۱۱۳)

مأموریتی انتحاری

دایان دوکریه، ترجمه: محمدعلی عسگری



پس به آنها ملحق شد. شاهزاده آگوست به سمت مگدا خم شد و در حالی که لبخند می‌زد، گفت: «خانم عزیزم، مثل اینکه تو ناراحتی؟ اجازه ید یک راه‌حلی پیشنهاد کنم. به ما ملحق شو! تو هم به‌نفع حزب فعالیت کن. طبعاً کار سختی نیست. چه کسی می‌تواند از زنی به این زیبایی بخواد که خودش را در کارکردن به درِدرس بیندازد؟ این می‌تواند مأموریتی افتخاری باشد؛ اندکی کمک‌کردن در شرایطی خاص. این‌طوری زمان با سرعت بیشتری می‌گذرد و کلایه‌ها هم از بین می‌رود».

پایان سال ۱۹۲۹ بود. مگدا از گوتنر در ابتدای این سال جدا شده بود. زندگی مرفهی که همسرش برای او فراهم کرده بود، نمی‌توانست پاسخ‌گوی آن نشاط و جست‌وخیزهای او باشد. حرف‌ها بیش‌ازپیش درباره شرکت شوهرش دور می‌زد و این چیزی بود که به‌شدت او را زجر می‌داد. بقیه چیزها هم او را زجر می‌داد و به‌مرور آن شوخ‌طبعی‌اش را از بین می‌برد. وقتی موفق می‌شد او را با خود کشانده و به تئاتر برد، ناگهان گوتنر غرق در خواب می‌شد. بهانه طلاق هم یک ماجرای عاشقانه بود که مگدا را به یک جوانی به نام ارنست مرتبط می‌کرد. بعضی وقت‌ها با او از خانه خارج می‌شد. با آن معشوق جوانش البته به سفر یا گردش در هتل‌های اشرافی نمی‌رفت. بعد بااستادی، موضوع طلاقش را پیش کشید. چون نامه‌هایی عاشقانه را هم به دست آورده بود که مربوط به دوران بیوگی گوتنر بود. از تهمت خود را در دادگاه نجات داد و علاوه‌بر این توانست ماهانه چهار هزار مارک به‌عنوان نفقه دریافت کند. در کنار همه اینها، آپارتمانی وسیع و شیک گرفت که در میدان «رایکسکنزلر پلاتز» در برلین واقع شده بود کمااینکه مبلغ ۵۰ هزار مارک هم به‌خاطر تجهیز آن آپارتمان گرفت. همچنین مخارج نگهداری فرزندش «هارالد» را هم که سال ۱۹۲۱ متولد شده بود، دریافت کرد. درواقع او باوجود اشتباهی که کرده بود، کاملاً برنده بود. مگدا برکه‌هایی در اختیار داشت که به وسیله آنها می‌توانست در آن جامعه مرفعی به پیشرفت خود ادامه داده و با بهترین مردان احتمالی ازدواج کند. ادامه دارد...

جهان

آمریکا از آمادگی برای آغاز مذاکرات هسته‌ای با کره شمالی خبر داد

ادغام در گرداب

مذاکره با پیونگ‌یانگ را منوط بر اعتمادسازی، فراگیری بر تمامی برنامه‌های هسته‌ای کره‌شمالی و برداشتن گام‌هایی ملموس و برگشت‌ناپذیر در راستای خلع سلاح هسته‌ای آن کشور دانسته و خاطرنشان کرده مادمی که مقامات کره‌شمالی درصدد حفظ فعالانه عنصری حیاتی از برنامه تسلیحاتی خود باشند، تلاش برای آغاز مذاکرات از سوی پیونگ‌یانگ غیرقابل قبول است.

روزنامه «خلق» رسانه رسمی حزب حاکم کمونیست چین نیز در حالی توافق هسته‌ای ایران را نقطه‌عطفی مثبت در چگونگی برخورد با دیگر مسائل حساس منطقه‌ای، همچون مساله هسته‌ای شبه‌جزیره کره دانسته است که بسیاری از کارشناسان احتمال چرخش کاخ سفید به سمت پیونگ‌یانگ را بسیار پایین ارزیابی می‌کنند. «جول ویت»، دبیر وپ‌سایت مؤسسه مطالعاتی روابط آمریکا-کره‌شمالی، در دانشگاه «جان هاپکینز» یکی از این کارشناسان است که گذشته از عدم تمایل پیونگ‌یانگ، انبوه معضلات خارجی و درگیری‌های داخلی دولت اوباما بر سر چگونگی اصلاح و اجرای توافق هسته‌ای با ایران را مانع ازسرگیری مذاکرات هسته‌ای با کره‌شمالی می‌داند.

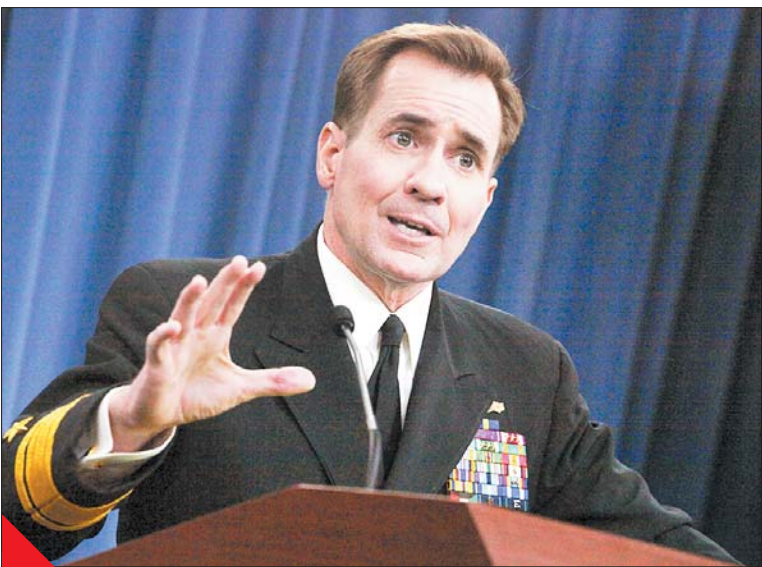
«جاناتان پولاک»، پژوهشگر ارشد اندیشکده «بروکینگز»، نیز بر این باور است هرگونه مقایسه بین ایران و کره‌شمالی از آنجایی بلاموضوع است که یکی از پیمان منع گسترش تسلیحات هسته‌ای خارج شده و هم‌اکنون فعالانه برنامه تسلیحاتی خود را دنبال می‌کند و دیگری به محدودیت‌هایی مشخص پیرامون هرگونه برنامه تسلیحاتی احتمالی تن داده است.

او در حالی حل نیست تسلیحاتی کره‌شمالی را مشروط به تغییراتی بنیادین در نگرش و راهبرد حزب حاکم کمونیست آن کشور می‌داند که «اگلاس پال»، دبیر برنامه آسیایی در «موقوفه کارنگی»، برای صلح بین‌المللی معتقد است اگر برنامه هسته‌ای از منظر ایران، تنها یک گزینه و نه پیش‌شرط بقای نظام سیاسی حاکم در آن بود، حیات سیاسی حزب «کمونیست» کره‌شمالی فقط در گرو توانایی‌های تسلیحاتی پیونگ‌یانگ است.

اگر موانع ژئوپلیتیک و راستی‌آزمایی‌های ایدئولوژیک، اتحاد جماهیر شوروی را ناتوان از رقابت با اقتصاد بازار آزاد جهانی به گرداب فروپاشی انداخت، آن‌طور که پیداست، ایالات‌متحده اکنون نسخه‌ای هوشمندانه‌تر برای تحکیم پایه‌های متزلزل استیلای جهانی خود یافته است. نسیم بحران اقتصادی کافی بود تا سیاستمداران کاخ سفید را به صرافت اندازد به‌جای درپیش‌گیری مسیر فروپاشی، تن به ادغام رقبای ایدئولوژیک خود در نظام سرمایه‌داری جهانی دهند؛ ادغامی که نه ناقض اصول سیاست خارجه آن کشور، بلکه در خلّایی ایدئولوژیک، تجسم تام و کمال ایدئولوژی نولیبرال آمریکایی است.

از کرملین متخاصم و پکن همیشه حاضر صرف‌نظر کنیم؛ عادی‌سازی روابط با کوبای کمونیستی، نزدیکی به حزب کمونیست ویتنام و توافق هسته‌ای با ایران، آخرین نمونه‌ها از راهبرد اخیر ایالات‌متحده است. با تمام این اوصاف، وزارت خارجه آمریکا مدعی است «باراک اوباما»، چهل و چهارمین رئیس‌جمهوری آن کشور، سر آن دارد تا با برداشتن گام‌های دشوار پایانی، افتخار گشایش آغوش مالی ایالات‌متحده بر تمامی رقبای دیرینه آن را به‌تنهایی بر دوش کشد. او البته برای تکمیل میراث خود، نه‌تنها با زمان در رقابت است، بلکه دژی سرسخت چون پیونگ‌یانگ را در پیش‌رویش دارد.

«جان کری»، سخنگوی وزارت خارجه آمریکا، روز سه‌شنبه و در پاسخ به سوّالی مبنی بر تبعات توافق هسته‌ای بر چشم‌انداز روابط جامعه جهانی با کره‌شمالی، از آمادگی کشورش برای مذاکره با پیونگ‌یانگ خبر داد. او ضمن اشاره به این واقعیت که پیشرفت در مذاکرات هسته‌ای با ایران، به‌وضوح نمایانگر عزم آمریکا برای همکاری با کشورهایی است که با واشنگتن اختلافاتی دیرپا دارند، اعلام کرد خلع سلاح هسته‌ای کره‌شمالی همچنان یکی از اولویت مهم ایالات‌متحده بوده و این کشور تلاش خواهد کرد تا از طریق مذاکره در قالب گفت‌وگوهای شش‌جانبه، شبه‌جزیره کره را عاقبت عاری از سلاح‌های هسته‌ای کند. این مقام آمریکایی البته



عکس AP

تایلین

- ۱۹۸۵:**کره شمالی پیمان منع گسترش تسلیحات هسته‌ای (ان‌پی‌تی) را امضا می‌کند. اما امضای توافق تضمینی با آژانس بین‌المللی انرژی اتمی را مشروط بر خلع سلاح کره جنوبی از تسلیحات ایالات متحده می‌کند.
- ۱۹۹۱:** جرج بوش، رئیس‌جمهوری آمریکا، دستور خروج تمامی تسلیحات هسته‌ای از خاک کره جنوبی را صادر کرده است و دو همسایه بیابنه مشترکی پیرامون خلع سلاح شبه‌جزیره کره امضا می‌کنند.
- ۱۹۹۲:** هم‌زمان با آغاز تحریم‌های موشکی ایالات‌متحده، کره شمالی توافق‌نامه آژانس بین‌المللی انرژی اتمی را امضا می‌کند.
- ۱۹۹۴:**کره شمالی به بازارسن آژانس اجازه دیدار از سایت‌های هسته‌ای خود را نداد و ضمن تهدید به خروج از ان‌پی‌تی، از عضویت آژانس خارج می‌شود. پس از چهار ماه مذاکره، چارچوبی توافقی به‌منظور توقف و نابودی برنامه تسلیحاتی کره شمالی در ازای عادی‌سازی روابط دیپلماتیک و اقتصادی با واشنگتن، بین دو کشور به امضا می‌رسد.
- ۱۹۹۶:**دور جدیدی از تحریم‌های تسلیحاتی علیه کره شمالی آغاز می‌شود.
- ۲۰۰۲:**کره‌شمالی دست‌اندازی ایالات متحده در روند صلح دو کره را دستاویزی برای لغو چارچوب توافقی می‌یابد و با خروج از ان‌پی‌تی، باری دیگر تأسیسات هسته‌ای خود را راه‌اندازی می‌کند.
- ۲۰۰۳:**گفت‌وگوهای شش‌جانبه با حضور چین، ژاپن، روسیه، ایالات متحده و دو کره آغاز می‌شود.
- ۲۰۰۵:**مذاکرات به نتیجه رسیده است و کره شمالی وعده می‌دهد تمامی تسلیحات و برنامه‌های جاری هسته‌ای خود را متوقف کند و به ان‌پی‌تی بازگردد.
- ۲۰۰۶:**کره‌شمالی اولین آزمایش هسته‌ای خود را انجام می‌دهد.
- ۲۰۰۷:**کشورهای شش‌گانه به توافقی جامع پیرامون اجرایی‌کردن گام‌به‌گام توافق ۲۰۰۵ دست می‌یابند.
- ۲۰۰۹:**عدم توافق پیرامون سازوکارهای راستی‌آزمایی و همچنین دومین آزمایش هسته‌ای کره شمالی به شکست مذاکرات شش‌جانبه می‌انجامد.
- ۲۰۱۳:**کره‌شمالی سومین آزمایش هسته‌ای خود را انجام می‌دهد.

جِراغ سبز «ملا عمر» به مذاکرات برای آشتی در افغانستان

روزنه‌ای رو به صلح

را رد می‌کرد و بر مبارزه مسلحانه تاکید داشت. اما به نظر می‌رسد این‌بار روی سخن او با طالبان است. از آنجایی که جنگ‌جویان تندرو طالبان جز جنگ هیچ راه دیگری را مشروع نمی‌دانستند حالا رهبر طالبان سعی دارد راهی برای عبوردادن طالبان به مرحله‌ای تازه به آنان نشان دهد. ملاعمر در پیام خود جنگجویانش را مجاهد خطاب کرده و گفته است که دفتر سیاسی این گروه مسئولیت هر نوع امور سیاسی را برعهده می‌گیرد. او اعلام کرده است که در کنار جهاد مسلحانه، رسیدن به هدف مقدس خویش از راه‌های صلح‌آمیز و فعالیت سیاسی، یک امر مشروع است و در بعضی مواقع تعامل صلح‌آمیز با دشمن مانعی ندارد. در این پیام، رهبر گروه طالبان گفته «این حق شرعی ماست که از تمام راه‌های مشروع استفاده کنیم، زیرا ما سیاسی مشروع برای دستیابی به اهداف صحبت کرد. انتشار پیام‌های عیدی ملا محمد عمر در سال‌های گذشته مرسوم بوده است اما این پیام‌ها که به زبان‌های فارسی، عربی، اردو، پشتو و انگلیسی منتشر می‌شد، اغلب طالبان را به مبارزه مسلحانه برای «آزادی افغانستان» تشویق می‌کردند. ملا محمد عمر در پیام‌های پیشین خود هر نوع نشندت و مذاکره با «دولت دست‌نشانده کابل و اربابانش»

را رد می‌کرد و بر مبارزه مسلحانه تاکید داشت. اما

به نظر می‌رسد این‌بار روی سخن او با طالبان است. از آنجایی که جنگ‌جویان تندرو طالبان جز جنگ هیچ راه دیگری را مشروع نمی‌دانستند حالا رهبر طالبان سعی دارد راهی برای عبوردادن طالبان به مرحله‌ای تازه به آنان نشان دهد. ملاعمر در پیام خود جنگجویانش را مجاهد خطاب کرده و گفته است که دفتر سیاسی این گروه مسئولیت هر نوع امور سیاسی را برعهده می‌گیرد. او اعلام کرده است که در کنار جهاد مسلحانه، رسیدن به هدف مقدس خویش از راه‌های صلح‌آمیز و فعالیت سیاسی، یک امر مشروع است و در بعضی مواقع تعامل صلح‌آمیز با دشمن مانعی ندارد. در این پیام، رهبر گروه طالبان گفته «این حق شرعی ماست که از تمام راه‌های مشروع استفاده کنیم، زیرا ما سیاسی یک اداره مسئول و منظم، ملت عظیمی را در حمایت از خود پشت سر داریم». به‌نظر می‌رسد اگر این رویکرد جدید ملا محمد عمر که در آخرین پیام او دیده می‌شود استمرار یابد، می‌توان گفت که نخستین چرخش جدی طالبان در ۱۵ سال گذشته در افغانستان به‌وجود آمده است و این می‌تواند روزنه‌ای را به روی صلح در افغانستان باز کند.

«فلوجه» در محاصره کامل ارتش عراق

جدا شده است. تمامی خطوط امدادسانی داعش به این شهر نیز به طور کامل قطع شده است. همچنین عملیاتی برای آزادسازی تمامی استان «الانبار» آغاز شده است و آزادسازی شرق رمادی نیز طی ساعات آتی پس از آزادی محورهای آزادسازی فلوجه آغاز خواهد شد. به گفته منابع محلی، نیروهای ارتش عراق با کمک نیروهای مردمی و عشایر در مرحله اول عملیات آزادی استان الانبار به پیشروی گسترده در شمال این شهر که دومین شهر بزرگ این استان محسوب می‌شود، دست یافتند و توانستند خطوط دفاعی داعش را در شمال و شرق فلوجه درهم شکنند. نیروهای مردمی عراق معتقدند جنگ فلوجه به‌زودی به پایان خواهد رسید و زمان زیادی به طول نمی‌انجامد. اما تحلیلگران منطقه‌ای باور دیگری دارند و می‌گویند عراق در حال ورود به فاجعه‌بارترین زمان خود از زمان عقب‌نشینی نیروهای آمریکایی است. داعش پس از به دست‌گرفتن کنترل «موصل»، دومین شهر بزرگ عراق و بخش عظیمی از الانبار، توانسته شمال و غرب این کشور را در اختیار خود بگیرد و بدون دخالت همسایگان و متحدانش در منطقه، نمی‌تواند از شر سایه داعش خلاصی یابد.

نگاه

کشتار سربرنیتساومسئولیت حقوقی

مهدی علیخانی، استاددانشگاه

● در روزهای اخیر در کشور بوسنی‌وهرزگوین سالگرد کشتار سربرنیتسا برگزار شد. در میان مطالبی که در خصوص جنگ در بوسنی منتشر شده، به پیامدهای کیزی آن کمتر پرداخته شده است. این در حالی است که پیامدهای حقوقی و کیفری جنایات رخ‌داده علیه مسلمانان بوسنی به‌عنوان بزرگ‌ترین جنگ در اروپا پس از جنگ جهانی دوم، آثاری فراتر از قلمرو طرف‌های درگیر داشته و بر حقوق بین‌الملل کیفری و پیدایش دیوان کیفری بین‌المللی نیز مؤثر بوده است. ناکامی شورای امنیت در اتخاذ راهکاری قاطع برای مقابله با جنایات صرب‌ها در بوسنی، موجب شد این شورا در می ۱۹۹۳ «دادگاه بین‌المللی رسیدگی به جنایات جنگی در قلمرو یوگسلاوی سابق» (ICTY) را تشکیل دهد. تشکیل این دادگاه رخدادی بی‌سابقه محسوب می‌شد؛ چراکه در منشور سازمان ملل چنین اختیاری برای شورای امنیت در نظر گرفته نشده بود. در واقع اختلاف میان قدرت‌های بزرگ و در نهایت توافق میان آنها از یک‌سو و ابغای نقش نهادهای بین‌المللی، اعم از دولتی و غیردولتی در انعکاس فجایع بوسنی از سوی دیگر، تأسیس دادگاه را به عنوان یک راه برای «اعاده صلح و امنیت بین‌المللی» مطرح کرد. درحالی‌که امکان اقدام نظامی براساس ماده ۴۲ میسر نبود، شورای امنیت پس از چندین قطع‌نامه که در آنها به نقض فاحش حقوق بشر در بین‌المللی اشاره کرده بود، به ماده ۴۱ منشور متوسل و با تفسیری «موسع» از آن، دادگاه مزبور را تأسیس کرد. ماده ۴۱ عنوان می‌کند شورای امنیت می‌تواند برای اعاده صلح و امنیت «تصمیماتی که متضمن به‌کارگیری نیروی مسلح نباشد، اتخاذ کند». «تحریم‌های شورای امنیت براساس این ماده از فصل هفتم صورت می‌گیرد. در اینجا، شورا «تشکیل دادگاه» را راهی برای اعاده صلح و امنیت بین‌المللی که متضمن به‌کارگیری نیروی مسلح نیست، تفسیر کرد. این دادگاه موقت بین‌المللی با چهار صلاحیت، یعنی مشخص کردن جرائم پیش‌بینی‌شده در کنوانسیون‌های چهارگانه ژنو، نقض قوانین و رسوم جنگ، نسل‌کشی و جنایت علیه بشریت کار خود را آغاز کرد. با توجه به اینکه تشکیل دادگاه براساس قطع‌نامه شورای امنیت بود، صلاحیت ICTY بر محاکم داخلی اولویت یافت و کلیه کشورها مکلف به همکاری با آن شدند. در این راستا بود که در پرونده اردوان کاراژدینج، نمایندگان کشورهای چون ایران، آلمان، فرانسه، کرواسی و... نیز در جریان محاکمه حضور یافته و توضیحاتی ارائه دادند. ضمن آنکه برای اولین‌بار در تاریخ، دادگاهی کیفری شکل گرفت که دارای قضات انتخابی (توسط مجمع عمومی و شورای امنیت و نه فاتحان جنگ)، دادستانی، فرایند تجدید نظر، پیش‌بینی واحد حمایت از قربانیان و شاهدان و... بود. همچنین به واسطه ماهیت بین‌المللی دادگاه، مجازات اعدام از احکام آن مستثنا شد. با توجه به اینکه این دادگاه موقت، امکان محاکمه غیابی نداشت، روند فعالیت آن، از زمان پیش‌بینی‌شده، طولانی‌تر شد و برخلاف پیش‌بینی سال ۲۰۱۰ به‌عنوان زمان پایان فعالیت دادگاه، دوره فعالیت آن تاکنون چند بار تمدید شده است. از ویژگی‌های مهم دادگاه می‌توان به موضوع صلاحیت شخصی آن اشاره کرد. در تحولی مهم، اساسنامه ICTY مصونیت سنتی پیش‌بینی‌شده برای سران حکومت‌ها، مقامات و مأموران برای جنایات ارتکابی را رد و عنوان کرد این امر آنها را از مسئولیت کیفری مبرا نمی‌کند یا سبب تخفیف مجازات آنها نمی‌شود. در پروتین موضوع بود که بالغ بر ۱۶۰ نفر از مقامات عالیرتبه دولتی و نظامی صرب پای میز محاکمه رفتند که از میان آنها می‌توان به میلوسویچ، رئیس‌جمهور سابق یوگسلاوی، دراگان کلوچیک، فرمانده ارشد صرب‌ها، دراگان اردموویچ، اردوان کاراژدینج و راتکو ملادینج (ر ه‌سه از فرماندهان ارشد صرب و از مسیبان قتل عام ۹هزارنفری سربرنیتسا) اشاره کرد. دادگاه رسیدگی به جنایات جنگی در یوگسلاوی سابق به‌عنوان اولین دادگاه از نسل دوم محاکم کیفری (نسل اول: دادگاه‌های موقت فاتحان جنگ جهانی دوم/ نسل دوم: دادگاه‌های موقت مبتنی بر قطع‌نامه‌های شورای امنیت/نسل سوم: دادگاه‌های موقت توافقی میان شورای امنیت و کشور میزبان/نسل چهارم: دیوان بین‌المللی کیفری) با وجود ناقص و ضعف‌هایی، مانند رویکرد سیاسی در پیکرد برخی مقامات صرب، طولانی‌شدن فرایند دادرسی‌ها، از جمله مرگ میلوسویچ بیش از صدور حکم و آشکارنشدن برخی جنبه‌های سیاسی جنگ بوسنی، عدم تناسب میان جنایات رخ‌داده با احکام صادر، نبود قاضی مسلمان در ترکیب دادگاه و...، پیامدهای گسترده‌ای بر حقوق بین‌الملل کیفری و همچنین تأسیس سایر محاکم کیفری موقت و در نهایت دیوان بین‌المللی کیفری داشت. در نتیجه کار این دادگاه بود که جایگاه با تعاریف جرائم و جنایاتی، مانند کاربرد سلاح‌های سمی، شکنجه، تجاوز و خشونت جنسی، نسل‌کشی و... ارتقا یافته با توسعه پیدا کرد. همچنین ساختار و نحوه کار ICTY در تشکیل دیوان کیفری بین‌المللی مورد توجه قرار گرفت. در بُعد داخلی نیز کشف گورهای جمعی جدید، شنیده‌شدن آلام قربانیان، مجازات نسبی جنایت‌کاران و نیز حذف آنان از صحنه سیاسی، از جمله آثار فعالیت دادگاه بوده است. واقعیت این است که این دادگاه به‌عنوان یکی از محاکم کیفری موقت و نیز دیوان کیفری بین‌المللی نقش مهمی در بازآرندگی نقض حقوق بشردوستانه و جلب حساسیت افکار عمومی به موارد مشابه ایفا می‌کند. اما شرط اساسی در توقف آن، عدم بهره‌گیری سیاسی از سازوکارهای حقوقی برای پیشبرد اهداف خاص، به‌ویژه از سوی قدرت‌ها است.